

3. Ko'rgazmali qurollardan foydalanish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" -T. Ma'naviyat, 2008.
2. Bag'rikenglik tamoyillari Deklaratsiyasi: YUNESKO bosh konferensiyasining 28 sessiyasida qabul qilingan (1995 y. 16 noyabr, Parij) //Nashr uchun mas'ullar: A.Saidov, K.Jo.,raev.–T.: YUNESKO.
3. Bekmurodov M. Milliy mentalitet va ma'naviyat.–T.: Adolat, 2002.
4. Berdiyeva, S. (2024). IMPROVING THE METHODOLOGY OF PREPARING STUDENTS FOR CREATIVE ACTIVITY BASED ON FOREIGN EXPERIENCES. *Talqin va tadqiqotlar*, (28).
5. Nasiba, Q., & Berdiyeva, S. (2023). SIGNIFICANCE AND CONTENT OF PEDAGOGICAL DIAGNOSTIC METHODS. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND COMPUTER SCIENCES (CAJECS)*, 2(2), 51-53.
6. Berdiyeva, S. (2024). SINF VA GURUHLARDA INKLYUZIV TA'LIM TUSHUNCHASINI RIVOJLANTIRISH. *Talqin va tadqiqotlar*.

ҚУРОКЧИЛИК САНЪАТИНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ

Парпиева Малика Моминовна

Чирчиқ давлат педагогика университети

Технологик таълим кафедраси в/б доценти, п.ф.ф.д. (PhD)

malika_7613@mail.ru

Джалгашова Қурбанай Ембергеновна

Чирчиқ давлат педагогика университети

2-курс Технологик таълим йўналиши талабаси

djalgashovaqurbonoy@gmail.com

Ўзбек халқининг бой маданий мероси ва тарихий анъаналарини тўлиқ сақлаб қолиш ва кўпайтириш, миллий хунармандчилик, халқ бадиий ва амалий санъатини янада ривожлантириш, хунармандчилик фаолияти билан шуғулланувчи фуқароларни ҳар томонлама кўллаб-қувватлаш, комплекс чора тадбирларни амалга ошириш, республикамізда миллий хунармандчиликнинг

асосий йўналишларидан бири бўлган курокчилик санъатига эътибор қаратиш, миллийлигимиз уйғунлашган ҳолдаги замонавий курок кийимларни, турли хил курок буюмларни рақамли технологиялар ёрдамида яратиш халқ хунармандчилиги йўналишида муҳим роль ўйнайди.

Курокчилик санъати ёрдамида замонавий маҳсулотлар яратишда рақамли технологиялардан фойдаланиш имкониятлари махсус авантажларга эгадир. Курокчилик санъати майда мато ва кийимлардан бирор бир фойдали нарсани яратиш имконини берадиган амалий санъат тури ҳисобланади. Шунингдек, бундан чиройли дизайн ва ғоялар асосида санъат асари яратишда бизга бунда рақамли технологиялар иш унумдорлигини ва дизайн фэйснинг сифатини оширишда катта ёрдам беради. Бугунги кунда ахборот коммуникация технологиялари кундалик ҳаётимизнинг барча соҳаларида жумладан таълим, тиббиёт, бизнес, санъат, техника, банк ва ишлаб чиқаришнинг деярли барча соҳаларида компьютерлар қўлланилиб келинмоқда. Технологик жараёнларни бошқариш, улар ёрдамида янги маҳсулотнинг чизмасини чизишдан то тайёр маҳсулот бўлиб чиққунга қадар бўлган жараёнларни автоматлаштириш, маҳсулот шаклини компьютер экранига чизиб, тегишли ўзгартиришлар киритиш, қоғозга чоп этиш ва бошқа амалларни бажаришда, шунингдек, курокчилик санъатида ижобий натижаларга эришишда, янги ижодий композициялар яратишда ахборот технологияларнинг ўрни катта аҳамиятга эга. Ижодий жараён бу мазмун ва шакл бирлигини яратишдир. Рақамли технологиялар, компьютерлар, мобил қурилмалар ва интернет орқали маълумотлар ва ахборотни ажратиб бериш, анализ қилиш ва тақдим қилиш имконини беради. Бу маҳсулот яратиш давомида назорат, оптималлаштириш ва таҳлил қилиш жараёнларни автоматлаштиришга қўйиладиган воситаларни ўз ичига олади.

Курокчилик майда бўлақлардан улаб, тўплаб безак яратиш санъати бўлиб, турли ранг, шаклларда майда мато парчаларидан буюм, безак яратишдир. Курокчилик санъати амалий санъат тури ҳисобланиб, ундан тайёрланган буюмлар ўзининг тузилиши, хом ашёнинг гўзаллиги, шакл ва

рангларнинг мутоносиблиги, рангларнинг уйғунлиги тайёрланган буюмни амалий санъат турига айлантиради. Ўзбекистонда ҳам курокдўзлик санъати қадимдан маълум ва ўзига хос анъаналари билан бошқа куроклардан ажралиб туради. Ўзига хос маъноларни англатиб, ноёб хусусиятлари билан фарқ қилади. Ҳозирда курокдўзлик санъати қадимий анъаналарга асосланган ҳолда, янги замонавий мавзулар билан бойитилиб ривожланган бўлиб, чўпонлар, костюмлар, сузаналар, дастурхонлар ва безак буюмлар, шу жумладан сумкалар яратилмоқда.

Биринчи навбатда замонавий маҳсулотни яратишда 3D модел қуриш ва симуляция қилиш, дизайн ва прототипни қуриб чиқиш жараёнини соддалаштиради ва хатоларга йўл қўймасликка ёрдам беради. Шунингдек маҳсулотнинг таркиби ва дизайни ҳақида қарор қабул қилиш учун маълумотларни йиғиш ва таҳлил қилиш имконини беради.

Рақамли технологиялардан фойдаланиш маҳсулот тартибини автоматлаштиришга, яъни мижоз талаблари асосида маҳсулотнинг автоматлаштирилган тартибини аниқлаб беришга, буюртма жараёнларни бошқариш ва инвентаризацияни осонлаштиришга, ҳозирги кунда курокчилик санъати ривожланишида курокчилик санъатига янги ғоялар ва замонавий кўринишдаги дизайнлар яратишга имкон беради.

Рақамли технологиялар курокчилик санъатига кўп турдаги имкониятларни бериши натижасида иш унумдорлиги, самарадорлиги ҳамда иш жадаллиги ортиб боради. Умумий олганда, рақамли технологияларни курокчилик санъатига кириб келиши натижавийлик ва ривожланиш жиҳатдан, автоматлашган ишларда қўл ишини камайтириш имкониятларини беради, яъни:

 ишловчиларнинг иш жараёнидаги хатоликларни камайиши, бунда рақамли технологиялар автоматлашган процесслар ва махсус алгоритмлар ёрдамида иш жараёнидаги хатоликларни камайитириш, бу эса ишловчиларнинг вақт ва энергияси тежаш;

✚ рақамли технологиялар дизайн процессларини тезлаштириш ва ишловчиларнинг иш самарадорлигини ошириш, масалан, компьютер асосидаги дизайн дастурлар ёрдамида ишловчилар ишини тезлаштириш ва дизайн натижаларига эришиш;

✚ рақамли технологиялар куракчилик санъатига маҳсулот сифатини ошириш, мисол учун, автоматик текстиль машиналари металл деталларни мукамал тўғри йўналишида ишлатилиши натижасида маҳсулот сифатини ошириш;

✚ рақамли технологиялар куракчилик санъатига инновация ва истиқболлаш, замонавий материалларни ишлатиш, янги дизайн лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва янгича иш жараёнларини яратиш ҳамда жаҳон бозорида маҳсулотларимизни сотиш;

✚ рақамли технологиялар шароитида автоматлашган ва роботлар ёрдамида ишловчиларнинг қўлликни камайтириш, бу асосда механик ишларни автоматлаштириш, роботлар ёрдамида ишловчиларни иш жараёнидаги хатоликларни камайтириш, натижавийликни ошириш, махсус алгоритмлар ёрдамида иш самарадорлигини ошириш, ишловчиларнинг вақт ва энергиясини режалаштириш, махсус маҳсулотларни яратиш;

✚ куракчиликда ишлатиладиган тикув машиналарга рақамли технологиялар ёрдамида дастурлар киритилиши текстиль машиналарининг тез ишлаши ва янгича технологиялардан фойдаланиш натижасида ишни тезлаштириш ва сифатини ошириш, иш жараёнидаги хатоликларни камайтириш, машиналарнинг автоматик контроли, хатоликни топиш ҳамда ўз-ўзини текшириш;

✚ дизайн жараёнларини тезлаштиришда, дизайн натижаларига юқори даражада эришишда, дизайн жараёнларида креативлик асосида ёндошиш, 3D моделлаш ва виртуал тендерлаш, мобил дастурлар ёки веб-саҳифаларни дизайн қилиш, ишловчиларга маҳсулотни ишлаб чиқишдан аввал уни 3D моделларда кўриб чиқиш ва тест қилиш, замонавий материаллар, дизайн лойиҳаш, автоматлаштирилган система ишларини тезлаштириш, онлайн иш

жараёнлари, электрон ҳужжатлар ва коммуникация ишларини тезлаштиришда кўмак кўрсатиш;

■ рақамли технологиялар ёрдамида интернетдаги махсус сенсорлар ёрдамида иш жараёнидаги хатоликларни топиш, сенсорлар ёрдамида машиналарнинг ички вазифаларини текшириш, автоматлашган контрол тизимлар ёрдамида иш жараёнидаги машиналар билан ишлаш усулини кузатиб бориш ва ҳар бир машина деталлари функцияларни бажарилишини махсус мониторлар ёрдамида назорат қилиш ҳамда улардан тўғри фойдаланиш имкониятларини беради.

Хулоса қилиб айтганда, ўзбек халқининг кўп асрлик тарихида халқ хунармандчилиги санъат турларидан ҳисобланган қуруқчилик санъати ўзининг бой ва ранг-баранг маданий мероси билан алоҳида ўрин тутди. Мана шу меросимизни рақамли технологиялар ёрдамида авлоддан-авлодга етказиш, ўзбек халқининг маданият дурдоналарини ҳар томонлама ўрганиш ва таҳлил этиш, замонавий технологиялар фойдаланган ҳолда маданий тараққиётимизни ривожлантириб эъзозлаб бориш ҳолат муҳимдир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. “Хунармандчиликни янада ривожлантириш ва хунармандларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 ноябрдаги ПФ-5242-сон фармони.
2. Шермухамедов Р.С., Парпиева М.М., Шарипова Г.С. Халқ хунармандчилиги. – Т.; Дарслик. “Тафаккур”, 2021 й.
3. Давлатова С.Т. Ўзбек анъанавий хунармандчилиги тарихий жараёнлар контекстида. – Т.; Монография. “Янги нашр”, 2018 й.
4. Қодиров Б.Э. Электрон ахборот таълим муҳитида ўқувчиларнинг хунармандчиликка оид таянч компетенцияларини ривожлантириш методикаси. Дис. ... п.ф.ф.д. (PhD) – Термиз.: 2021. – 143 б.